

กระดานคะแนนความยุติธรรม (Justice Scoreboard)

กลไกส่งเสริมความยุติธรรมของสหภาพยุโรป*

ลัฐกา เนตรทัศน์**

เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๒๒ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้เผยแพร่กระดานคะแนนความยุติธรรม ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๒ ซึ่งแสดงภาพรวมเปรียบเทียบของประสิทธิภาพ คุณภาพ และความเป็นอิสระของระบบยุติธรรมในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบยุติธรรมของประเทศและภูมิภาคได้ในระยะยาว วิธีการประเมินคะแนนความยุติธรรมมาจากการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและข้อมูลเชิงปริมาณที่จัดทำโดยคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปเพื่อประสิทธิภาพของความยุติธรรม (European Commission for the Efficiency of Justice: CEPEJ)

กระดานคะแนนความยุติธรรม (Scoreboard) กลไกส่งเสริมความยุติธรรมของสหภาพยุโรป^๑

กระดานคะแนนความยุติธรรม (Justice Scoreboard) เป็นหนึ่งในกลไกภายใต้กล่องเครื่องมือหลักนิติธรรมของสหภาพยุโรปที่คณะกรรมาธิการใช้เพื่อติดตามการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของรัฐสมาชิก กระดานคะแนนความยุติธรรมจะแสดงข้อมูลเปรียบเทียบความยุติธรรมของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมโดยการประเมินคะแนนจะแบ่งเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ และด้านความเป็นอิสระของระบบยุติธรรม กระดานคะแนนความยุติธรรมมีส่วนช่วยกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาระบบยุติธรรมของประเทศและภูมิภาค ปรับปรุงข้อบกพร่องและแสดงแนวโน้มการดำเนินงานของประเทศที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการจัดทำกระดานคะแนนความยุติธรรมไม่ใช่เพื่อส่งเสริมประเภทของระบบยุติธรรมประเภทใดโดยเฉพาะ ความสำคัญของระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญอื่นร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นความตรงต่อเวลา ความเป็นอิสระ ค่าใช้จ่ายที่สามารถเข้าถึงได้และความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ใช้งาน

ความสำคัญของระบบยุติธรรมของประเทศสมาชิกที่มีต่อสหภาพยุโรป

ระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป และสำหรับการส่งเสริมรักษาหลักนิติธรรม รวมถึงค่านิยมด้านความยุติธรรมที่สหภาพยุโรปก่อตั้งขึ้นและประเทศสมาชิก

* บทความประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ เรียบเรียงจาก https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3147

ให้คุณค่าร่วมกัน ระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพช่วยรับรองสิทธิของบุคคลและธุรกิจ สร้างความไว้วางใจ อีกทั้งช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการลงทุนในตลาด ตลอดจนมีความสำคัญต่อการดำเนินการตามกฎหมายของสหภาพยุโรป ซึ่งในบางกรณีศาลของประเทศสมาชิกจะทำหน้าที่เป็นศาลของสหภาพยุโรปเมื่อต้องใช้กฎหมายของสหภาพยุโรปบังคับ

ความเชื่อมโยงระหว่างกระดานคะแนนความยุติธรรมและการรายงานหลักนิติธรรม

กระดานคะแนนความยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของกล่องเครื่องมือหลักนิติธรรมของสหภาพยุโรป และเป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลการจัดทำรายงานการดำเนินการตามหลักนิติธรรมของภูมิภาค คะแนนความยุติธรรมและรายงานการดำเนินการตามหลักนิติธรรมจึงเป็นข้อมูลที่ส่งเสริมกัน โดยกระดานคะแนนความยุติธรรมประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๒ ได้ปรับปรุงข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการดำเนินการตามหลักนิติธรรมประจำปี

การประเมินระบบยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ

กระดานคะแนนความยุติธรรม ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๒ ได้เพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคะแนนความยุติธรรมของประเทศ ประกอบด้วย

- ประสิทธิภาพของหน่วยงานทางปกครองในการแข่งขันและการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์
- การเตรียมการเฉพาะสำหรับการเข้าถึงความยุติธรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการและการดำเนินคดีที่เป็นมิตรต่อเด็ก
- ความพร้อมของข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับระบบตุลาการ
- การรับรู้ของภาคเอกชนเกี่ยวกับความคุ้มครองการลงทุนตามกฎหมายและศาล และความคุ้มครองทางกฎหมายที่เกี่ยวกับคำสั่ง/การตัดสินใจหรือการไม่ดำเนินการของหน่วยงานทางปกครอง
- ตัวชี้วัดการตรวจสอบความปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นกับผู้พิพากษา การป้องกันการว่าจ้างผู้พิพากษาหรืออัยการเพื่อตำแหน่งทางการเมือง และหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินการสอบสวนทางอาญา
- ความเป็นไปได้ของการตัดสินใจที่ไม่ดำเนินคดี

ตัวชี้วัดประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมของประเทศสมาชิก

๑. ด้านประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ได้แก่ จำนวนคดีที่ค้างพิจารณา ระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาคดีโดยประมาณ อัตราส่วนของจำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จกับจำนวนคดีใหม่และจำนวนคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ระยะเวลาเฉลี่ยของการดำเนินการในคดีเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรป

๒. ด้านคุณภาพ

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของระบบยุติธรรม ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงระบบยุติธรรม ทรัพยากรที่เพียงพอ เครื่องมือการประเมินที่มีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น การเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ คำพิพากษาของศาล กฎระเบียบ ขั้นตอนของการใช้งานระบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของศาลและบริการเกี่ยวกับคดี เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัยสำหรับการสื่อสารและการเข้าถึงเอกสารเกี่ยวกับคดีผ่านช่องทางออนไลน์

๓. ความเป็นอิสระ

คะแนนด้านความเป็นอิสระพิจารณาจากการรับรู้ถึงความเป็นอิสระในการพิจารณาคดีทั้งในระดับประชาชนทั่วไปและระดับองค์กรธุรกิจ นอกจากนี้ คะแนนด้านความเป็นอิสระครอบคลุมถึงปกป้องกฎหมายของประเทศเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความเสี่ยงต่อความเป็นอิสระของตุลาการ

ข้อค้นพบหลักจากการประเมินความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ประจำปี

ค.ศ. ๒๐๒๒

- แนวโน้มประสิทธิภาพความยุติธรรมคดีแพ่งและคดีปกครองโดยส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงบวกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ถึงปี ค.ศ. ๒๐๒๐ อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ พบว่าประสิทธิภาพความยุติธรรมของประเทศสมาชิกบางประเทศได้รับผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙
- การสนับสนุนผู้พิพากษาในการเข้าถึงความยุติธรรมภายใต้เงื่อนไขที่เท่าเทียมกัน ประเทศสมาชิกมีขั้นตอนการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิพากษา รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้
- การเข้าถึงความยุติธรรมและผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการทำงานของตลาดเดียว (single market) กระดานคะแนนความยุติธรรมนำเสนอแง่มุมเกี่ยวกับการควบคุมการกระทำและการละเลยต่อหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ส่งผลให้บริษัทเอกชนได้รับความเสียหาย โดยบริษัทเอกชนมีสิทธิได้รับค่าชดเชยจากการออกคำสั่ง การตัดสินใจ หรือการละเลยต่อหน้าที่ทางปกครอง และศาลอาจระงับการตัดสินใจของหน่วยงานทางปกครองเมื่อได้รับการร้องเรียน
- การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับระบบยุติธรรม แม้ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ระบบยุติธรรม ซึ่งช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระของตุลาการ และส่งผลให้แนวโน้มพัฒนาการด้านดังกล่าวของประเทศสมาชิก ๑๗ สูงขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ขณะที่ในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ คะแนนของประเทศสมาชิก ๑๔ ประเทศลดลง